

DRUGA NEDELJA

DETALJAN VOKABULAR (A–Z)

(tekst: Greg Egan, *Permutation City*)

abuse (ranted abuse)

- **značenje:** verbalno zlostavljanje, uvrede
 - **prevod:** *salve uvreda, psovke, verbalne tirade*
 - ⚠ Ne prevoditi kao *zloupotreba* (to je *abuse* u pravnom smislu)
-

ambient (ambient light)

- **značenje:** okolni, prisutni u prostoru
 - **prevod:** *ambijentalni, okolni*
 - ✅ *ambient light* → *ambijentalno svetlo*
-

anesthetic

- **značenje:** sredstvo za uspavljivanje
 - **prevod:** *anestetik*
 - ⚠ Ne prevoditi opisno ako nije potrebno (*sredstvo za uspavljivanje*)
-

approximations (first-order approximations)

- **značenje:** približne vrednosti prvog reda
 - **prevod:** *aproksimacije prvog reda*
 - ⚠ Tehnički termin, **ne slobodno:** ne *grube procene*
-

aware (be aware of)

- **značenje:** biti svestan
- **prevod:** *biti svestan*
- ✅ *He had been aware of the technique* → *Bio je svestan te tehnike*

back (once his back was turned)

- **značenje:** leđa (metonimijski: kada se okrene)
- **prevod:** *kada bi se okrenuo leđima*
- ⚠ Ne prevoditi bukvalno *njegova leđa su bila okrenuta*

brick (brick walls)

- **značenje:** cigla
- **prevod:** *zidovi od cigle*
- ⚠ *brick ≠ stone*

catch out (catch the process out)

- **značenje:** razotkriti, uhvatiti u prevari
- **prevod:** *razotkriti, uhvatiti na delu*
- ⚠ Ne *uhvatiti spolja*

center (center of his vision)

- **značenje:** središte
- **prevod:** *središte vidnog polja*
- ⚠ Ne *centar njegovog vida* (previše bukvalno)

cone cells

- **značenje:** čepići u oku (receptori za boju)
- **prevod:** *čepići*
- ⚠ Uvek u paru sa *rod cells* → *štapići i čepići*

consciousness

- **značenje:** svest

- **prevod:** *svest*
 - ⚠ Ne *svesnost* u ovom kontekstu
-

convincing (utterly convincing)

- **značenje:** ubedljiv
 - **prevod:** *potpuno ubedljiv*
 - ⚠ Ne *uveravajući*
-

Copies

- **značenje:** kopije svesti (tehnički termin romana)
 - **prevod:** *Kopije* (veliko slovo!)
 - ⚠ Ne prevoditi kao *kopije ljudi*
-

crashing into bed

- **značenje:** pasti u krevet od iscrpljenosti
 - **prevod:** *svaliti se u krevet*
 - ⚠ Ne bukvalno *sudariti se s krevetom*
-

data

- **značenje:** podaci
 - **prevod:** *podaci*
 - ⚠ Gramatički plural, ali često kolektiv
-

decades

- **značenje:** decenije
 - **prevod:** *decenijama*
 - ⚠ Često ide uz *for decades* → *decenijama unazad*
-

diffuse (diffuse light)

- **značenje:** raspršen
 - **prevod:** *raspršeno svetlo*
 - ⚠ Ne *difuzno* u književnom prevodu
-

domesticated

- **značenje:** pitom, pripitomljen
 - **prevod:** *pripitomljen, bezopasan*
 - ⚠ Metaforičko značenje!
-

dazzling

- **značenje:** zaslepljujući
 - **prevod:** *zaslepljujući*
 - ⚠ Ne *sjajan*
-

edge (edge of his vision)

- **značenje:** periferija
 - **prevod:** *ivica vidnog polja*
 - ⚠ Ne *ivica vida*
-

environment (virtual environment)

- **značenje:** okruženje
 - **prevod:** *virtuelno okruženje*
 - ⚠ Ne *sredina*
-

evaporated (determination evaporated)

- **značenje:** nestati
- **prevod:** *ishlapeti, nestati*

- ⚠ Metafora – ne bukvalno *ispariti*
-

execute / compute

- **značenje:** izvršiti proračun
 - **prevod:** *izračunati, obraditi*
 - ⚠ Ne *izvršiti* bez objekta
-

faint (last faint hope)

- **značenje:** slab
 - **prevod:** *slaba nada*
 - ⚠ Ne *blesava*
-

flawless

- **značenje:** bez greške
 - **prevod:** *besprekora*
 - ⚠ Ne *savršen* (prejako)
-

flesh-and-blood

- **značenje:** stvaran, telesan
 - **prevod:** *od krvi i mesa*
 - ⚠ Uvek idiom
-

gaze

- **značenje:** pogled (imenica)
 - **prevod:** *pogled*
 - ⚠ Ne *zuriti* (glagol)
-

glowed

- **značenje:** sijati blagim sjajem
 - **prevod:** *blago svetlucati*
 - Ne svetleti jako
-

harmless

- **značenje:** bezopasan
 - **prevod:** *bezopasan*
 - Ironično u kontekstu umetnosti
-

icons

- **značenje:** grafički simboli
 - **prevod:** *ikone*
 - Računarski termin
-

irrefutable

- **značenje:** nepobitan
 - **prevod:** *neporeciv*
 - Ne neoboriv u stilskom smislu
-

light rays

- **značenje:** svetlosni zraci
 - **prevod:** *svetlosni zraci*
-

matte

- **značenje:** bez sjaja
 - **prevod:** *mat*
 - Ne mutan
-

mahogany (imitation mahogany)

- **značenje:** mahagoni
 - **prevod:** *imitacija mahagonija*
 - ⚠ Ne *drvo* generički
-

muttered

- **značenje:** promrmljati
 - **prevod:** *promrmljao*
 - ⚠ Ne *rekao tiho*
-

oppressive

- **značenje:** pritiskajući
 - **prevod:** *mučan, težak*
 - ⚠ Psihološko stanje
-

overwrought

- **značenje:** prenapregnut
 - **prevod:** *nervno iscrpljen*
 - ⚠ Ne *previše radio*
-

periphery

- **značenje:** periferija
 - **prevod:** *periferija*
 - ⚠ Tehnički termin vida
-

plight

- **značenje:** teška situacija
- **prevod:** *položaj, nevolja*

- Ne *nesreća*
-

projected

- **značenje:** projektovan
 - **prevod:** *projektovan*
 - Tehnički termin
-

psyching himself up

- **značenje:** mentalno se pripremati
 - **prevod:** *psihički se pripremati*
 - Ne bukvalno
-

retina

- **značenje:** mrežnjača
 - **prevod:** *mrežnjača*
 - Ne *retina*
-

rod cells

- **značenje:** štapíci u oku
 - **prevod:** *štapíci*
 - Uvek uz *cone cells*
-

scan

- **značenje:** skeniranje
 - **prevod:** *sken*
 - Tehnički termin, ne *pregled*
-

simulation

- **značenje:** simulacija
 - **prevod:** *simulacija*
 - ⚠ Ključna reč romana
-

spotlight (spotlight of his attention)

- **značenje:** fokus
 - **prevod:** *žarište pažnje*
 - ⚠ Metafora
-

subjective (minutes)

- **značenje:** subjektivan
 - **prevod:** *subjektivnih minuta*
 - ⚠ Vremenski doživljaj
-

terminate themselves

- **značenje:** samouništiti se (u digitalnom smislu)
 - **prevod:** *sami se ugasili*
 - ⚠ Ne fizičko samoubistvo
-

trolley

- **značenje:** bolnička kolica
 - **prevod:** *bolnička kolica*
 - ⚠ Ne kolica u prodavnici
-

utterly

- **značenje:** potpuno
- **prevod:** *potpuno*
- ⚠ Pojačivač

vanish

- **značenje:** nestati
- **prevod:** *nestati*
- ⚠ Ovde pod navodnicima – tehničko značenje

virtual

- **značenje:** virtuelan
- **prevod:** *virtuelan*
- ⚠ Ključna reč

wheel around

- **značenje:** naglo se okrenuti
 - **prevod:** *naglo se okrenuti*
 - ⚠ Ne *okretati točkove*
-

TRECA NEDELJA

A

abstract

– apstraktan

– *više obrađen, udaljen od neposredne percepcije*

✚ u kontekstu: *more abstract* = *više interpretativno filtriran prikaz*

act (to act as)

– delovati kao, služiti kao

✚ *to act as remote manipulators* = služiti kao udaljeni manipulatori

according to

– prema, u skladu sa

✚ normativna formula („prema zakonima Autoverse fizike“)

adulterated

– izmenjen, kontaminiran, „razblažen nečim stranim“

✚ *unadulterated view* = neizmenjen, neposredan pogled

although

– iako

✚ signal koncesije, važno ne prevesti kao „ali“

ambient

– ambijentalan, okolni

✚ *ambient light* = rasuto, pozadinsko osvetljenje

array

– niz, raspored, postavka

✚ *array of Petri dishes* = raspored Petrijevih posuda (ne „niz“ u matematičkom smislu)

B

barrier

– prepreka, barijera

✚ metaforička biokemijska prepreka

bacteria

– bakterije

✚ uvek kolektivno, ne „bakterija“ u jednini

bizarre

– bizaran, čudan, neobičan

✚ psihološko stanje, ne fizička osobina

broken (rules were broken)

– prekršena, narušena

✚ zakoni se *krše*, ne „lome“

C**chance upon**

– slučajno naići na

✚ idiom, ne bukvalno „imati šansu“

coded (color-coded)

– kodiran (bojama)

✚ tehnički termin

competing (for enzymes)

– koji se takmiči za

✚ metabolička konkurencija

concentrations

– koncentracije

✚ hemijski precizno

construct

– konstruisati, izgraditi

✚ veštački, planski proces

contents

– sadržaj

✚ u laboratorijskom smislu

control (the control)

– kontrolni uzorak

✚ eksperimentalni termin

D**digestible**

– svarljiv

✚ metabolički pojam

display (to display)

– prikazati

✚ vizuelna prezentacija podataka

doses

– doze

✚ količina supstance

E**epimerase**

– epimeraze

✚ naziv enzima, ne prevoditi slobodno

eventually

– na kraju, u konačnici

✚ vremenski, ne logički

evidently

– očigledno

✚ zaključak na osnovu podataka

extinction

– izumiranje

✚ biološki termin

F**false colors**

– lažne boje

✚ termin iz vizualizacije podataka, ne „pogrešne“

frustrating

– frustrirajuće

✚ emocionalna evaluacija

full range

– čitav raspon

✚ kontinuum vrednosti

G

gaze (to gaze)

– zagledati se

📌 produžena, svesna radnja

genes

– geni

📌 osnovni biološki termin

graph

– grafikon

📌 ne „graf“ (matematički bi bliže, ali u biologiji – grafikon)

H**hands (surrogate hands)**

– zamenske ruke

📌 metafora za manipulatore

health

– zdravlje

📌 stanje kulture, ne organizma pojedinačno

histogram

– histogram

📌 ne prevoditi

I**insidious**

– podmukao

📌 postepeno štetan

irrelevant

– irelevantan, bez značaja

📌 funkcionalno, ne filozofski

interact

– stupati u interakciju

📌 standardni naučni izraz: ne intereagovati!

L

laws

– zakoni

📌 fizički zakoni modela

logic (internal logic)

– unutrašnja logika

📌 sistemska konzistentnost

M

map

– mapa

📌 metafora za prikaz podataka

metabolic

– metabolički

📌 biokemijski procesi

manipulating

– manipulisanje

📌 tehničko, ne pejorativno

mutations

– mutacije

📌 genetske promene

N

nutrose

– nutroza

📌 naziv supstance, ne prevoditi opisno

necessarily

– nužno, neizbežno

📌 logička nužnost

P

Petri dishes

– Petrijeve posude

📌 standardni termin

predictably

– očekivano

✚ u skladu s hipotezom

processed

– obrađen

✚ informacijski filtriran

R**render**

– učiniti, omogućiti

✚ *render digestible* = učiniti svarljivim

resources

– resursi

✚ biokemijski resursi ćelije

S**scale (length scale)**

– razmera

✚ prostorna skala

stylized

– stilizovan

✚ interpretativno pojednostavljen

survive

– opstati

✚ dugoročno preživljavanje

T**tautological**

– tautološki

✚ filozofsko-logički termin

trajectories

– putanje

✚ metafora za trendove rasta/opadanja

U

untranslatable

– neprevodiv

✚ konceptualno, ne lingvistički

utterly

– potpuno, sasvim

✚ pojačivač

V

violating

– kršenje

✚ zakona sistema

viable

– održiv

✚ biološka održivost

W

workspace

– radni prostor

✚ virtuelni laboratorijski prostor

CETVRTA NEDELJA

A

abandoned

– napušten

✚ zgrade bez funkcije, ne samo „prazne“

actively

– aktivno

✚ svesno učestvovanje perceptivnog sistema

admiration

– divljenje

✚ ovde: nevoljno, uz rezervu (*grudging admiration*)

apparently

– naizgled

✚ percepcijski efekat, ne činjenica

approached

– približavala se

✚ prostorna, ponovljena radnja

artistry

– umetničko umeće

✚ veština, ne „umetnost“ u apstraktnom smislu

B**backed away**

– uzmakla, povukla se unazad

✚ fizičko povlačenje radi promene perspektive

balance

– ravnoteža

✚ psihološko-prostorna ravnoteža

bizarre

– bizaran, neobičan

✚ zakonodavni apsurd

boasted

– hvalili se

✚ reklamni diskurs

brickwork

– zidana konstrukcija, cigla

✚ materijalna propadljivost

brushstrokes

– potezi četkom

✚ slikarska terminologija

C**catalogues**

– katalozi

✚ komercijalni materijal

cheated

– prevareno, uskraćeno

✚ emocionalni doživljaj, ne pravna prevara

clammed up

– zatvorio se, prestao da govori

✚ kolokvijalni idiom

classification / classified

– klasifikacija / klasifikovani

 sistem automatske selekcije

collaborating

– sarađivati

 mozak učestvuje u obmani

composition

– kompozicija

 likovni raspored elemenata

confronted

– suočena

 iznenadni vizuelni susret

conscious effort

– svestan napor

 aktivna kontrola percepcije

contents

– sadržaj

 informacijski / prostorni

control

– kontrola

 psihološki osećaj ovladavanja prostorom

D**data formats**

– formati podataka

 tehnički termin

deduced

– zaključio

 inferencijalni proces

deception

– obmana

 perceptivna iluzija

demolished

– srušeni

 plansko uklanjanje

detour

– obilaznica

📌 alternativna ruta

difference in hue

– razlika u nijansi

📌 termin iz teorije boja

doubly quarantined

– dvostruko izolovan

📌 bezbednosna mera

E**elation**

– ushićenje

📌 kratkotrajan emocionalni vrhunac

encrypted

– šifrovan

📌 namerno otežana analiza

entrancing

– očaravajuće

📌 zadržava pažnju

environment

– okruženje

📌 ovde: virtuelno izvršno okruženje

executable

– izvršni

📌 program koji se pokreće

F**faint breeze**

– blag povetarac

📌 senzorna detaljnost

fallen for it

– naseli

📌 kolokvijalni idiom

false

– lažan

📌 perspektiva, ne namera

flicker of recognition

– tračak prepoznavanja

📌 kognitivni signal

frame

– nosač, okvir

📌 konstrukcijski element

G**gazed / glanced**

– zagledala se / bacila pogled

📌 *gaze* = produženo, *glance* = kratko

greeted

– dočekan

📌 očekivani prizor

grudging

– nevoljan

📌 uz otpor

gutted

– potpuno ispražnjen

📌 ostavljena samo struktura

H**hardened her heart**

– očvrtnula srce

📌 idiom: svesno odbijanje saosećanja

health risk

– zdravstveni rizik

📌 javnozdravstveni kontekst

heritage legislation

– zakon o zaštiti kulturne baštine

📌 pravni termin

I

illusion

– iluzija

 perceptivni konstrukt

impressive / unimpressive

– upečatljiv / neupečatljiv

 estetska procena

interactives

– interaktivni programi

 ne „interaktivne poruke“

interrupt(ed)

– prekinut

 narušena linija puta

J

junk

– bezvredno, smeće

 kategorija elektronske pošte

L

layout

– raspored

 mentalna mapa prostora

lifestyle requirements

– zahtevi životnog stila

 marketinški žargon

lone survivor

– usamljeni preživeli

 metafora za kuću

M

mask (of herself)

– maska

 konstruisana persona

merge

– stopiti se

 vizuelna fuzija

misplacing

– zagubljivanje

 svakodnevni kontekst

monotony

– monotonija

 prostorna / urbana dosada

mural

– mural

 zidna slika

N**neglected**

– zapušten

 dugotrajna nebriga

neighborhood

– komšiluk

 urbana mikrocelina

O**odd proportions**

– neobične proporcije

 arhitektonska karakteristika

offered

– ponuda

 ekonomski kontekst

P

peeling paint

– oljuštena boja

✚ vizuelni znak propadanja

perfect viewing position

– savršena tačka posmatranja

✚ zavisi od distance

pitch

– prodajni nastup

✚ marketinški govor

propping up

– oslanjajući

✚ privremeno pridržavanje

Q**quarantined**

– izolovan

✚ bezbednosna izolacija

R**reassuring sight**

– umirujući prizor

✚ očekivani znak reda

reappear

– ponovo se pojaviti

✚ granica iluzije

resented

– zamerala/.tistalo ju je

✚ trajno emocionalno nezadovoljstvo

retreat

– povlačenje

✚ prostorna korekcija

S

screening software

– softver za filtriranje

✚ automatska selekcija

shrugged off

– odbacio

✚ kognitivno ignorisanje

side street

– sporedna ulica

✚ urbana orijentacija

simulation

– simulacija

✚ tehnički termin

stinking hole

– smrdljiva rupa

✚ kolokvijalno, fizički odbojno

subsystem

– podsistem

✚ neurokognitivni sloj

T**taken in**

– prevaren

✚ privremeno nasedanje

territorial

– teritorijalan

✚ psihološka potreba za prostorom

transparent

– transparentan

✚ otvoren format podataka

U**unimpressive**

– ne ostavlja utisak

✚ negativna estetska ocena

V

vanishing point

– tačka nestajanja

 termin linearne perspektive

virtual machine

– virtuelna mašina

 softverska simulacija računara

W

warehouse

– magacin

 industrijski objekat

worthy causes

– vredni ciljevi

 moralna procena

PETA NEDELJA

A

apart from

✓ **osim, izuzev**

✗ ne: *pored*

✂ *apart from the cell wall*

→ **osim ćelijskog zida**

➡ Ne označava prostornu bliskost nego **logičko izuzimanje**.

an Autoverse bacterium

✓ **bakterija Autoverzuma**

✗ ne: *autoverzumska bakterija* (u formalnom prevodu bolje genitivno vezivanje)

✂ Naglasak je na **ontološkoj pripadnosti modelu**, ne na osobini.

Autoverse

✓ **Autoverzum**

✗ ne prevoditi opisno (*virtuelni univerzum, simulirani svet*)

✂ Vlastito ime sistema sa sopstvenim zakonima.

Autoverse junkies

✓ fanatični entuzijasti Autoverzuma

✓ Autoverzum-entuzijasti

✗ ne: *zavisnici, narkomani*

📌 *junkies* = ironična samooznaka, ne patologija.

B

behave like its real-world counterparts

✓ **ponašati se poput svojih realnih pandana**

✗ ne: *ponašati se isto kao*

📌 *like* ≠ identitet, već **približnost**.

bizarre and unpredictable ways

✓ **na bizarne i nepredvidive načine**

✗ ne: *čudno i nepredvidivo*

📌 *bizarre* pojačava epistemološki šok, ne samo neobičnost.

blob

✓ **bezoblična masa, amorfna zapremina**

✗ ne: *mrlja, tačka*

📌 Vizuelna metafora za **odsustvo strukture**.

brushed aside the diagrams

✓ **sklonila dijagrame u stranu**

✗ ne: *odbacila, ignorisala*

📌 Gesta interfejsa, ne mentalni stav.

C

cell wall

✓ **ćelijski zid**

chromosomes, unraveled

✓ **razmotani hromozomi**

✗ ne: *raspleteni* (previše kolokvijalno)

computationally expensive views

✓ **računarski izuzetno zahtevni prikazi**

✗ ne: *skupi prikazi*

📌 Cena = procesorski resursi, vreme, energija.

confounding traditional expectations

✓ **izneveravati tradicionalna očekivanja**

✗ ne: *zbunjivati očekivanja* (slabije)

📌 Očekivanja struke, paradigme.

counterparts (real-world counterparts)

✓ **realni pandani, stvarni ekvivalenti**

✗ ne: *kopije*

culture (thriving culture)

✓ **kultura (napredujuća kultura)**

✗ ne: *uzorak*

📌 Standardni mikrobiološki termin.

D

didn't necessarily behave like

✓ **nije se nužno ponašala kao**

✗ ne: *nije se ponašala kao*

✚ Modalnost (*necessarily*) je **obavezna**.

diagrams concealing her view

✓ dijagrami koji su zaklanjali pogled

✗ ne: *sakrivali*

✚ *conceal* = zaklanjanje u vizuelnom sloju.

E

essential analysis software

✓ neophodan analitički softver

✗ ne: *osnovni*

expectations (traditional expectations)

✓ tradicionalna očekivanja struke

F

featureless blue blob

✓ bezoblična plava masa

✗ ne: *plava mrlja*

✚ *featureless* = bez diferencijacije.

filled the workspace

✓ ispunila čitav radni prostor

✗ ne: *zauzela ekran*

flagella

✓ flagela

✚ Latinski plural — ne menjati.

G

gradients of nutrose

✓ gradijenti koncentracije nutroze

✗ ne: *razlike u nutrozi*

H

habit of confounding

✓ imala naviku da izneverava

✗ ne: *često je zbunjivala*

health (color-coded by “health”)

✓ kodirano prema parametru „zdravlja“

✗ ne: *prema zdravlju*

📌 Modelovana veličina — obavezni navodnici.

I

immediate metabolites

✓ neposredni metaboliti

in bizarre and unpredictable ways

✓ na načine koji su bizarni i nepredvidivi

M

microbiologists

✓ mikrobiolozi

more than a sac of protoplasm

✓ nije bila mnogo više od vreće protoplazme

✗ ne: *bila je samo*

✂ Retoričko umanjeње, ne potpuna negacija.

model (self-contained model)

✓ samodovoljan model, zatvoren model

✗ ne: *nezavisan* (pogrešno)

N

necessarily

✓ nužno, po nužnosti

✗ ne izostavljati

no real structure visible

✓ nije bila vidljiva nikakva stvarna struktura

✗ ne: *nije bilo strukture*

✂ Epistemološka ograda.

no nucleus, no organelles, no flagella

✓ bez jedra, bez organela, bez flagela

✗ ne: *nije imala*

✂ Stil eliptičnog niza — zadržati.

P

played with the representation

✓ poigravala se prikazom

✗ ne: *igrala se prikazom*

price of this simplicity

✓ **cena te jednostavnosti**

✗ ne: *posledica*

✂ Filozofski pojem kompromisa.

protoplasm

✓ **protoplazma**

R

real-world counterparts

✓ **realni pandani**

✗ ne: *stvarni primerci*

render it worthless

✓ **učiniti je bezvrednom**

✗ ne: *učiniti beskorisnom* (slabije)

representation (chemical / visual)

✓ **prikaz, reprezentacija**

✗ ne: *slika*

S

sac of protoplasm

✓ **vreća protoplazme**

✗ ne: *skup protoplazme*

she cursed herself

✓ **prekorila je samu sebe**

✗ ne: *psovala sebe*

simplicity

✓ **jednostavnost**

✗ ne: *prostota*

standard chemical map

✓ **standardna hemijska mapa**

T

that was the whole point

✓ **upravo u tome je bila poenta**

✗ ne: *to je bio cilj*

thriving culture

✓ **napredujuća kultura**

V

views (computational views)

✓ **računarski prikazi / vizualizacije**

✗ ne: *pogledi*

wasting money

✓ **rasipala novac (na procesorske resurse)**

✗ ne: *trošila novac*

SESTA NEDELJA

allow for cause and effect

Prevod: omogućavati uzrok i posledicu / ostavljati prostor za uzročnost

Analiza: Ova fraza ne znači samo „dozvoliti“, već **strukturno pretpostaviti postojanje uzročnih veza**.

NE prevoditi kao: „dopustiti uzrok i posledicu“ – previše kolokvijalno i slabo konceptualno.

Širi kontekst:

Because it had to allow for cause and effect.

Ovde *had to* ima modalno-logičku, ne psihološku funkciju.

arrangement of the set of events

Prevod: raspored skupa događaja

Analiza: Ne radi se o fizičkom rasporedu, već o **perceptivno-kognitivnoj organizaciji događaja**.

NE prevoditi kao: „redosled događaja“ – gubi se ideja alternativnih konfiguracija.

assemble itself

Prevod: samoorganizovati se / sklopiti se samo od sebe

Analiza: Naglašava **odsustvo spoljašnjeg organizatora**. Subjekt nije svestan entitet već obrazac.

NE prevoditi kao: „sastaviti se“ bez refleksivne komponente – gubi se filozofska implikacija.

B

billions of other universes

Prevod: milijarde drugih univerzuma

Analiza: Ne metafora, već **ontološka tvrdnja unutar spekulativnog modela**.

NE prevoditi kao: „bezbroj univerzuma“ – gubi se kvazi-naučni ton.

C

cause and effect

Prevod: uzrok i posledica

Analiza: Ovde nisu empirijski pojmovi, već **organizujući princip realnosti**.

coherent space and time Prevod: koherentan prostor i vreme

causal structure

Prevod:

kauzalna struktura NE: uzročna struktura (terminološki slabije)

causal structure

Prevod: uzročna struktura

Analiza: Centralni termin. Označava **mrežu dopuštenih relacija među događajima**.

NE prevoditi kao: „kauzalna struktura“ u književnom prevodu – previše tehnički.

characterize

What characterizes one point in space, for one instant?

Prevod:

Šta određuje jednu tačku u prostoru, u jednom jedinom trenutku?

Komentar:

- *characterizes* ≠ *opisuje* → ovde znači **konstituiše, ontološki definiše**.
- *for one instant* mora ostati **vremenski precizno**, ne „u nekom trenutku“.

✗ Pogrešno: *šta opisuje jednu tačku u prostoru*

✓ Ispravno: *šta određuje jednu tačku u prostoru*

cloud of random numbers

Prevod: oblak slučajnih brojeva

Analiza: Metafora + formalna redukcija stvarnosti na informacije.

NE prevoditi kao: „skup brojeva“ – gubi se prostorno-difuzna metafora.

coexist

other universes coexisting with us

Prevod:

drugi univerzumi koji koegzistiraju s nama

Komentar:

- *coexisting* podrazumeva **istovremenost bez interakcije**.
- „postoje zajedno“ je slabije; gubi **ontološku paralelnost**.

✗ Pogrešno: *drugi univerzumi koji postoje pored nas*

✓ Ispravno: *koji koegzistiraju s nama*

cosmic anagram

Prevod: kosmički anagram

Analiza: Izuzetno važna metafora. Svet kao **premeštanje istih elemenata u različite obrasce**.

NE prevoditi kao: „svemirski anagram“ – kosmički ima filozofsku težinu.

D

dancing back and forth

Prevod: poskakujući napred–nazad **Komentar:** **temporalna nestabilnost**

declare a second-class being

Prevod: proglasiti bićem drugog reda **NE: drugorazrednim bićem (kolokvijalno)**

decay into uncertainty

Prevod: raspada se u neodređenost **NE:** propada u neizvesnost

dust

Prevod: prašina

Analiza: Metafizička redukcija postojanja. Sve je **rasuto, ali koherentno**.

Fraza:

This is dust. All dust.

Zadržati kratke, parataktičke rečenice.

E

events

Prevod: događaji

Analiza: Nisu istorijski događaji, već **elementarne tačke iskustva**.

NE prevoditi kao: „zbivanja“ – previše literarno, gubi neutralnost.

executable programs

Prevod: izvršni programi NE: izvršivi

F

finite velocity

Prevod: konačna brzina

Analiza: Aluzija na relativnost (brzina svetlosti). Ne objašnjavati u prevodu..

G

giant cosmic anagram

Prevod: džinovski kosmički anagram

Analiza: Pojačavanje metafore – insistirati na epitetu.

H

hold

it still holds itself together

Prevod:

i dalje se drži na okupu / i dalje ostaje koherentno kao celina.

Komentar:

- ***holds itself together*** ovde je ontološki, ne mehanički izraz.
- Ne znači fizičko „ne raspada se“, već zadržava identitet uprkos rasutosti.

- U filozofskom kontekstu: koherencija bez kontinuiteta.

✗ **Pogrešno:** *još uvek je sastavljeno*

✓ **Ispravno:** *i dalje se drži na okupu*

hovered between alarm and irritation

Prevod: lebdela između uzbune i razdraženosti Komentar: psihološka neodređenost

I

internally consistent pattern

Prevod: unutrašnje konzistentan obrazac

Analiza: Ključni epistemološki kriterijum – zamena istine konzistencijom.

NE prevoditi kao: „logički ispravan“ – sužava značenje.

L

the leftover letters?

- Ovo je metafora iz anagrama: elementi stvarnosti koji nisu ušli u „naš“ univerzum.
- Mora ostati kratko, ironično, retoričko **pitanje**.

✗ **Pogrešno:** *ostala slova?*

✓ **Ispravno:** *preostala slova?*

localized influences

Prevod: lokalizovani uticaji

Analiza: Tehnički termin – zadržati preciznost.

M

macroscopically

Prevod: na makroskopskom nivou

microscopically

Prevod: na mikroskopskom nivou

meaningless assertion

Prevod: besmislen iskaz

N

noise machine

Prevod: mašina šuma

Analiza: Metafora za čistu stohastičnost.

NE prevoditi kao: „bučna mašina“ – potpuno pogrešno.

ordering the dust

Prevod: uređenje prašine

Komentar: kosmička metafora

P

perceive — inhabit

Prevod: opažamo — nastanjujemo

Analiza: Par pojmova: epistemologija + ontologija.

pattern

Prevod: obrazac

Analiza: Centralna reč celog teksta. Nikada „šablon“.

permit continuous deformation

W dopuštati neprekidnu deformaciju

R

random twitches

Prevod: nasumični trzaji

Analiza: Ne fizički, već statistički.

S

scattered across

Prevod: rasuto širom / rasuto kroz

Analiza: Prostor i vreme tretirani jednako.

side by side

hundreds of seconds apart to be side by side and simultaneous

Prevod:

razdvojeni stotinama sekundi, a ipak postavljeni jedan pored drugog i istovremeni

Komentar:

- Ovo je **ključna filozofska teza teksta**: razaranje klasične vremenske distance.
- *apart* mora ostati eksplicitan (razdvojenost).
- *side by side* je **prostorna metafora namerno paradoksalna**.

✗ Pogrešno: *različiti u vremenu ali zajedno*

✓ Ispravno: *razdvojeni stotinama sekundi, a ipak...*

Stuff

of the very same stuff

Prevod:

sačinjeni od potpuno iste supstance

Komentar:

- *the very same* = **identičan do poslednje razlike**.

- „iste materije“ je dovoljeno, ali filozofski slabije.

✗ Pogrešno: *od slične materije*

✓ Ispravno: *od potpuno iste supstance*

sweep

We've swept the residue of randomness down to the lowest level.

Prevod:

Ostatak nasumičnosti sveli smo na najnižji možni nivo.

Komentar:

- *swept down* = **potisnuli, uklonili sa viših nivoa strukture.**
- Ne znači „očistili potpuno“, jer **nasumičnost ostaje.**

✗ Pogrešno: *uklonili smo svu nasumičnost*

✓ Ispravno: *sveli smo je na najnižji nivo*

T

time coordinate

Prevod: vremenska koordinata

Analiza: Matematički termin, ali filozofski upotrebljen.

thing

structure the whole thing

Prevod:

strukturisati celinu / uobličiti čitav sklop

Komentar:

- *the whole thing* = **totalitet kosmosa**, ne „stvar“.
- „organizovati“ je previše administrativno.

✗ Pogrešno: *organizovati sve*

✓ Ispravno: *strukturisati celinu*

U

universe your way

Prevod: univerzum na tvoj način

Analiza: Namerno kolokvijalno – zadržati ton.

W

Wheel around

prevod

- *to wheel around* ne znači samo „okrenuti se“, već **brzo, instinktivno, gotovo refleksno okretanje celog tela.**
- „okrenuo se“ je **preslabo** i gubi telesnost i nervozu pokreta.
- „naglo“ je opravdano jer scena nosi egzistencijalnu napetost.

✗ Pogrešno: *Jednom se okrenuo.*

Ispravno: *Jednom se naglo okrenuo u krug./oko sebe*

SEDMA NEDELJA

qua was not just water by another name

Prevod: *Aqua nije bila samo voda pod drugim imenom.*

Komentar:

Upozorenje protiv naivne analogije. Sličnost u funkciji $\neq$ identitet u strukturi.

✗ *Aqua je drugo ime za vodu*

adapted it to Autoverse chemistry and physics

Prevod: *prilagodila ga hemiji i fizici Autoverzuma*

Komentar:

Metodološka, a ne površinska adaptacija.

Autoverse

Prevod: *Autoverzum*

Komentar:

Dosledno prevoditi; ne „Autovers“, ne „Auto-svet“.

B

bond energies

Prevod: *energije hemijskih veza*

Komentar:

Standardni termin; ne „snaga veze“.

brown dwarfs

Prevod: *smeđi patuljci*

Komentar:

Ustaljen astrofizički termin; ne opisivati.

by hand

Prevod: *ručno; veštački*

Komentar:

Metodološki izraz (bez prirodnog procesa), ne fizička radnja.

✗ *rukom*

C

can exist

Prevod: *može postojati*

Komentar:

Logička mogućnost, ne empirijska tvrdnja.

✗ *postoji*

convenient

“and a convenient gas cloud with traces of all thirty-two”

✓ **Prevod**

„i pogodna gasna maglina sa tragovima svih trideset i dva (elementa)“

🧠 **Komentar**

- **convenient** ovde znači *metodološki zgodna*, ne „udobna“
- **traces** = *tragovi*, ne „ostaci“
- Broj **thirty-two** se odnosi na **elemente Autoverzuma**

✗ **Pogrešno:**

zgodan gasni oblak sa ostacima svih trideset dva

come down to

Mostly, that came down to specifying the properties of various Autoverse molecules”

✓ **Prevod**

„Uglavnom se to svodilo na preciziranje svojstava različitih molekula Autoverzuma.“

🧠 **Komentar**

- **mostly** = *uglavnom, pretežno* (ne „najviše“, ne „većinom“ u kolokvijalnom smislu)
- **came down to** je **reduktivna formulacija**: znači *u krajnjoj liniji se svodilo na*, ne „došlo je do“
- **specifying** = *precizirati, specificirati*, a ne samo „navesti“
- **properties** su **fizičko-hemijska svojstva**, ne „osobine“ u opštem smislu

✗ **Pogrešno:**

Uglavnom je to došlo do navođenja osobina molekula.

could have profound effects

Prevod: *mogle su imati duboke posledice*

Komentar:

Naučni modalitet uzročnosti; „velike“ je preslabo.

E

element of uncertainty

Prevod: *element neizvesnosti*

Komentar:

Standardna naučna formulacija; „faktor“ je moguće, ali slabije.

ever likely to have formed

Prevod: *ikada verovatno da bi se formiralo*

Komentar:

Razlika između mogućnosti i verovatnoće je ključna.

F

fall in on itself

“fell in on itself”

✓ Prevod

„kolabirao sam u sebe“

ili formalnije:

„urušio se pod sopstvenom gravitacijom“

🧠 Komentar

- Fraza opisuje gravitacioni kolaps
- on itself = *sam u sebe*, ne „na sebe“
- U naučnom registru preporučuje se druga verzija

✗ Pogrešno:

pao je na sebe

fractionating still (of a protostellar nebula)

Prevod: *frakcionacioni destilator (protostelarne magline)*

Komentar:

Metafora iz hemijskog inženjerstva; ne banalizovati.

G

giant fractionating still

Prevod: *gigantski frakcionacioni destilator*

Komentar:

Naglašava razmere procesa, ne uređaj u doslovnom smislu.

gravitational energy

Prevod: *gravitaciona energija*

Komentar:

Jedini izvor zagrevanja u Autoverzumu (bez nuklearnih sila).

gravitational heat of formation

Prevod: *gravitaciona toplota nastanka*

Komentar:

Geofizički termin; ne mešati s radioaktivnim zagrevanjem.

grid-spacing

. “one grid-spacing per clock-tick”

✓ **Prevod**

„jedno razmicanje mreže po jednom taktu sata“

ili tehnički jasnije:

„jedan razmak mreže po jednom vremenskom impulsu sata“

🧠 **Komentar**

- Ovo je **diskretna simulaciona konvencija**
- **grid-spacing** ≠ „mreža“, već **razmak u mreži**
- **clock-tick** = *takt, impuls*, ne „otkucaj“ u metaforičkom smislu

✗ **Pogrešno:**

jedna mreža po otkucaju sata

H

heated solely by gravitational energy

Prevod: *zagrevana isključivo gravitacionom energijom*

Komentar:

solely je obavezan — isključuje sve druge izvore.

L

Look,

Prevod: *Gledajte,*

Komentar:

Diskurzivni marker, ne imperativ gledanja.

✗ *Pogledaj*

Lobby

. *“she kept lobbying Durham to expand the terms of reference”*

✓ **Prevod**

„uporno je vršila pritisak na Daram da proširi okvir projekta“

 Komentar

- **kept lobbying** = *kontinuirano insistirala / vršila pritisak, ne „molila“*
- **terms of reference** je *institucionalni izraz:*
 - *okvir projekta*
 - *opseg zadatka*
 - *mandat istraživanja*

✗ **Pogrešno:**

stalno je lobirala Durhama da proširi us

M

macroscopic consequences of those rules

Prevod: *makroskopske posledice tih pravila*

Komentar:

Suprotstavljeno mikrofizici automata.

melting and boiling points versus pressure

Prevod: *tačke topljenja i ključanja u zavisnosti od pritiska*

Komentar:

Funkcionalna zavisnost, ne opozicija.

✗ *nasuprot pritisku*

N

no nuclear forces

Prevod: *bez nuklearnih sila*

Komentar:

Fundamentalna razlika u odnosu na realni univerzum.

Newtonian

Newtonian inverse-square law for real-world gravity”

✓ **Prevod**

„Njutnov zakon inverznog kvadrata za gravitaciju u realnom svetu“

🧠 **Komentar**

- Standardni fizički termin
- **inverse-square law** nikad ne prevoditi opisno ako nije nužno
- **real-world gravity** = *gravitacija kakva postoji u fizičkom univerzumu*

O

off-the-shelf (program)

Prevod: *gotov, komercijalno dostupan (program)*

Komentar:

Ne: prilagođen od nule.

✗ *program sa police*

P

peppering her universe with black holes

Prevod: *zatrjavati svoj univerzum crnim rupama*

Komentar:

Metaforično, ironično; ne doslovno „posipati“.

power

gravitational heating could power a large enough star for billions of years

✓ **Prevod**

„gravitaciono zagrevanje moglo bi da napaja dovoljno veliku zvezdu milijardama godina.“

🧠 **Komentar**

- **power** ovde znači *energetski održavati*, ne „pokretati“
- **large enough** = *dovoljno velika*, ne „velika“
- **billions of years** → uvek *milijarde godina*, ne „bilioni“

✗ **Pogrešno:**

gravitaciono grejanje bi moglo da pokrene veliku zvezdu za bilione godina

purists

Prevod: *puristi*

Komentar:

Oni koji insistiraju na strogoj formalnoj korektnosti.

S

since (causal)

Prevod: *pošto*, bolje: *s obzirom na to*

Komentar:

Uzročni, ne vremenski veznik.

solely

Prevod: *isključivo*

Komentar:

Semantički ključan; ne izostavljati.

subtle differences

Prevod: *suptilne razlike*

Komentar:

Standardni naučni izraz; ne „male razlike“.

T

taken for granted

Prevod: *uzeto zdravo za gotovo*

Komentar:

Metodološka pretpostavka, ne nemar.

terms of reference

Prevod: *okvir projekta; referentni okvir zadatka*

Komentar:

Administrativno-naučni izraz; ne „uslovi“.

translatable (units of space and time)

Prevod: *prevodive* **Komentar:**

Konceptualno, ne jezički.

second-class being

Prevod: biće drugog reda

Analiza: Etika percepcije – ne društvena klasifikacija.

V

volatility

“relative densities and volatilities”

✓ **Prevod**

„relativne gustine i isparljivosti“

Komentar

- **relative** je ključno: gustina i isparljivost **u odnosu jedne supstance prema drugoj**
- **volatility** je strogo **hemijski termin** → *isparljivost*, nikako:
 - ✗ *nestabilnost*
 - ✗ *promenljivost*

U kontekstu protostelarne magline ovo direktno utiče na **razdvajanje materije tokom formiranja planeta**.

Osma nedelja

A – Abecedni vokabular

Autoverse is a waste of money and a waste of time

- **Prevod:** Autoverzum je rasipanje novca i vremena
- **Komentar:** Direktno, zadržati ironiju i narativni ton. Ne pojednostavljivati.

. bribing herself

- **Prevod:** potkupljivanje same sebe
- **Komentar:** Idiomatski izraz, znači nagrada za motivaciju. Ne prevoditi doslovno „podmićivanje“.

Copy

- **Prevod:** Kopija, potpuna kopija svesti
- **Komentar:** Oznaka punokrvne replike osobe. Ne prevoditi kao „datotečna kopija“.

digital proxy

- **Prevod:** digitalni zastupnik
- **Komentar:** Proxy označava entitet koji predstavlja drugu osobu. Ne prevoditi kao „zamena“.

faint holographic grid

- **Prevod:** bleđa holografška mreža
- **Komentar:** Precizno zadržati kvalifikator „faint“ → nijansirana mreža, tehnički termin.

high intelligent, discerning woman

- **Prevod:** izuzetno inteligentna i pronicljiva žena
- **Komentar:** Fraza naglašava laskanje korisniku, što je ključno. Ne prevoditi kao „pametna žena“.

junk mail

- **Prevod:** reklamna pošta, neželjena pošta, spam
- **Komentar:** Ne prevoditi doslovno kao „smeće“, jer je personifikovana.

make her feel that her silence was some kind of assent

- **Prevod:** izazvati kod nje osećaj da je njeno ćutanje neka vrsta pristanka
- **Komentar:** Važno je zadržati psihološku nijansu; ne pojednostavljivati.

9. mask

- **Prevod:** maska, ograničena kognitivna simulacija
- **Komentar:** Mask = manja kognitivna simulacija identiteta. Ne prevoditi kao „simulacija“ ili „maskiranje“.

mask will end up as much like me as a fully fledged Copy

- **Prevod:** maska će završiti kao nešto veoma nalik meni — gotovo kao potpuno razvijena Kopija
- **Komentar:** Precizno razlikovati masku i punu Kopiju.

neurons as goldfish

- **Prevod:** neuroni otprilike kao kod prosečne zlatne ribice
- **Komentar:** Ironična upotreba za veličinu i složenost. Ne prevoditi doslovno ili simbolički.

No truly intelligent person... ever dismisses an idea without taking the trouble to evaluate it

- **Prevod:** Nijedna zaista inteligentna osoba nikada ne odbacuje neku ideju a da ne uloži trud da je proceni
- **Komentar:** Struktura složena; obavezno zadržati redosled i modalitet.

the spiel

- **Prevod:** govor, napad riječi, retorički niz
- **Komentar:** Označava pripremljeni niz riječi, često dosadni ili manipulativni. Ne prevoditi kao „priča“.

three-dimensional workspace

- **Prevod:** trodimenzionalni radni prostor
- **Komentar:** Tehnički kontekst softverskog interfejsa. Ne prevoditi samo kao „3D prostor“.

Deveta nedelja

:

A – academic and industrial researchers

- **Prevod:** akademski i industrijski istraživači
- **Komentar:** Tehničko-literarni izraz; zadržati oba tipa istraživača, ne prevoditi samo „naučnici“.

– addictive

- **Prevod:** zavisno, izaziva zavisnost
- **Komentar:** Fraza opisuje mentalni uticaj Autoverza; ne prevoditi samo kao „privlačno“.

– automatically, up to a certain ceiling

- **Prevod:** automatski, do određenog maksimuma
- **Komentar:** Tehnički izraz sa tržišnim ili softverskim kontekstom; „ceiling“ = „maksimum“ ili „gornja granica“.

– aircraft would not be dropping out of the sky

- **Prevod:** avioni ne bi padali s neba
- **Komentar:** Idiomatična fraza; ne prevoditi doslovno „ispadali iz neba“.

– bid / bidding

- **Prevod:** licitirati, ponuđeni iznos
- **Komentar:** Tržišni termin; u Autoverzumu označava kupovinu procesorske moći.

– blue (disk / solid, static)

- **Prevod:** plava (disk / čvrst, statičan)

- **Komentar:** Vizuelna deskripcija; ne prevoditi samo kao „plavi krug“.

– **buried her face in her hands**

- **Prevod:** sakrila je lice u dlanovima, zabila je lice u sake
- **Komentar:** Idiom; prenosi emocionalnu reakciju, ne prevoditi doslovno „ukopala lice“.

– **ceiling (market ceiling)**

- **Prevod:** gornja granica (maksimalna cena / limit)
- **Komentar:** Tržišni i softverski termin; ne prevoditi kao „plafon“.

– **connection to JSN had passed through the Exchange**

- **Prevod:** veza sa JSN-om je išla preko Berze
- **Komentar:** Tehnički i ekonomski kontekst; zadržati „Exchange“ kao „Berza / razmena“.

– **computing power**

- **Prevod:** računarska snaga
- **Komentar:** Tehnički izraz; ne pojednostavljivati kao „računarska moć“.

– **copies (digital copies / Copies)**

- **Prevod:** Kopije (digitalne replike)
- **Komentar:** Tehničko-literarni pojam iz Autoverza; obavezno veliko „C“ ako označava specifične entitete.

– **diverted to a higher bidder**

- **Prevod:** preusmereno na višeg ponuđača
- **Komentar:** Tržišna terminologija; ne prevoditi doslovno „odvučeno“.

– **excess of their requirements**

- **Prevod:** višak u odnosu na njihove potrebe
- **Komentar:** Tehnički izraz; „excess“ se ne prevodi kao „previše“, već u kontekstu kapaciteta.

– **every day**

- **Prevod:** svakog dana
- **Komentar:** Standardni vremenski izraz; zadržati kontinuitet.

– **experimental / experiment**

- **Prevod:** eksperimentalni / eksperiment

- **Komentar:** U literarno-tehničkom tekstu, zadržati kontekst istraživanja i simulacija.

– **foreground**

- **Prevod:** prvi plan
- **Komentar:** Vizuelni / softverski izraz; ne prevoditi kao „prednji deo“.

– **fifty-dollar log-on fee**

- **Prevod:** naknada za prijavu od pedeset dolara
- **Komentar:** Ekonomija Autoverza; zadržati „log-on“ u tehničkom kontekstu, ne prevoditi doslovno kao „prijava na mrežu“.

– **flickering kaleidoscope**

- **Prevod:** trepćući kaleidoskop
- **Komentar:** Vizuelna metafora; ne prevoditi samo kao „kaleidoskop“.

– **for half a minute**

- **Prevod:** pola minuta
- **Komentar:** Vremenski izraz; standardni prevod.

– **froze / stunned**

- **Prevod:** ostala je zapanjena / zapanjena
- **Komentar:** Emocionalna reakcija; ne prevoditi kao „zamrznuta“.

high0r bidder

- **Prevod:** licitator koji više ponudi
- **Komentar:** Tržišni izraz; ne pojednostavljivati.

V – identity of her unintentional benefactor

- **Prevod:** identitet njenog nenamernog dobročinitelja
- **Komentar:** Naglašava motivaciju i akciju u Autoverzu; „unintentional“ = nenamerno.

W – JSN

- **Prevod:** JSN (vlastito ime mreže / sistema)
- **Komentar:** Ne prevoditi; uvek zadržati akronim.

kaleidoscope of thousands of needle-thin slices

- **Prevod:** kaleidoskop hiljada igličasto tankih segmenata
- **Komentar:** Vizuelna metafora; ne pojednostavljivati „tanki slojevi“.

– **log on**

- **Prevod:** prijaviti se
- **Komentar:** Tehnički termin; ne prevoditi doslovno kao „uloguj se“ u svakodnevnom smislu, već zadržati IT kontekst.

– **mass storage**

- **Prevod:** masovna memorija
- **Komentar:** Tehnički termin; ne prevoditi kao „velika memorija“.

– **marketplace**

- **Prevod:** berza / tržište
- **Komentar:** Kontekst QIPS Exchange; tržište za procesorsku snagu, ne fizičko tržište.

– **mutant A. lamberti**

- **Prevod:** mutirani A. lamberti
- **Komentar:** Biološki / simulacijski entitet; ne prevoditi ime vrste.

– **pop up (message)**

- **Prevod:** pojavio se (prozor / poruka)
- **Komentar:** IT izraz; „pop-up“ u softveru.

– **processing power**

- **Prevod:** procesorska snaga
- **Komentar:** Sinonim za „computing power“; tehnički termin.

– **QIPS – quadrillions of instructions per second**

- **Prevod:** QIPS – kvadrilioni instrukcija po sekundi
- **Komentar:** Merni termin u Autoverzu; zadržati akronim i jedinicu.

– **resources have been diverted**

- **Prevod:** resursi su preusmereni
- **Komentar:** Tržišna / IT terminologija; precizno, ne kao „uzeti resurse“.

– **right out, not merely slowed down to a snail's pace**

- **Prevod:** odmah, a ne samo usporena do tempa puža
- **Komentar:** Idiom; prenosi frustraciju korisnika.

– **sat and swore angrily**

- **Prevod:** sela je i psovala ljutito
- **Komentar:** Emocionalna reakcija; „angrily“ prenosi intenzitet, ne pojednostavljivati.

DESETA NEDELJA

lamberti

- **prevod:** a. lamberti (latinsko ime vrste u Autoverzu)
- **komentar:** ne prevoditi; vlastito ime digitalnog organizma u simulaciji.

aim for

Maria was aiming for a star with four planets

- **prevod:** Marija je ciljala na zvezdu sa četiri planete
- **komentar:**
 - *aiming for* → „ciljati na“ u smislu „planirati ili usmeriti napore ka cilju“.

- „star“ se ovde ne prevodi metaforički; znači fizički objekat.

atmosphere

- **prevod:** atmosfera
- **komentar:** tehnički termin; ne prevoditi metaforički.

axis wobbles

prevod: oscilacije ose

komentar:

tehnički termin iz astronomije/geofizike; označava male promene u nagibu rotacione ose planete.

bearing

had no bearing on Autoverse chemistry

- **prevod:** nije imalo nikakav uticaj na hemiju Autoverza
- **komentar:**
 - *bearing* → „uticaj, značaj“; ne prevoditi doslovno kao „ležaj“ ili „držanje“.
 - fraza označava da prisustvo ili odsustvo neke osobine nije relevantno za hemijske procese u simulaciji.

chemical mixtures

- **prevod:** hemijske mešavine
- **komentar:** naučni izraz; „mixture“ označava kombinaciju, ne samo „hemikalije“.

coincide with

- **prevod:** poklapati se sa / biti u skladu sa
- **komentar:** za opis usklađenosti uslova; ne prevoditi doslovno kao „sudara se sa“.

complexity

- **prevod:** složenost
- **komentar:** algoritamska ili sistemska složenost; u Autoverzu je tehnički termin.

compromise

- **prevod:** kompromis
- **komentar:** u naučnom tekstu znači balans između praktičnog i teorijskog.

cover every factor

- **prevod:** obuhvatiti svaki faktor / razmotriti sve faktore
- **komentar:** važno za planiranje i simulaciju; ne prevoditi doslovno kao „pokriti faktor“.

debt to real-world chemistry

- **prevod:** oslonac na stvarnu hemiju
- **komentar:** označava vezu simulacije sa stvarnim eksperimentima; ne doslovno „dug prema hemiji“.

decent-sized moon

prevod: mesec pristojne veličine

komentar:

decent-sized → „pristojne veličine“ prenosi relativnu proporciju; ne prevoditi kao „pristojan“ u moralnom smislu.

•

difficult and expensive to manipulate and monitor

- **prevod:** teško i skupo za manipulaciju i nadzor
- **komentar:** tehnički opis eksperimentalnih ograničenja.

dispute

With so much about terrestrial evolution still in dispute

- **prevod:** sa toliko aspekata kopnene evolucije koji su još uvek predmet rasprave
- **komentar:**
 - *in dispute* → „predmet rasprave / kontroverze“; ne doslovno „u sporu“

embed

self-replicating machines embedded in simple cellular automaton worlds

prevod: samoreplicirajuće mašine ugrađene u jednostavne svetove ćelijskog automata

- **komentar:**
 - *embedded in* → „ugrađene u“, prenosi ideju integracije u simulaciju.

- *cellular automaton worlds* → „svetovi ćelijskog automata“, tehnički IT termin; ne prevoditi kao „ćelijske svetove“.

ensure a reasonably complex set of milankovitch cycles

- **prevod:** obezbediti razumno složen skup milankovičevih ciklusa
- **komentar:** fraza iz astrofizike / klimatologije; ne pojednostavljivati.

evolution-enhancing features

- **prevod:** osobine koje unapređuju evoluciju
- **komentar:** opis simulacijskih modifikacija; ne prevoditi doslovno kao „evolucione funkcije“.

experiments

test-tube experiments

prevod: eksperimenti u epruveti

faithful simulations

- **prevod:** verne simulacije
- **komentar:** „faithful“ označava visok nivo vernosti stvarnom svetu.

four planets / three small worlds / one giant

- **prevod:** četiri planete / tri mala sveta / jedan džinovski
- **komentar:** makroskopski opis; ne pojednostavljivati.

goal wasn't absurd

- **prevod:** cilj nije bio apsurdan
- **komentar:** literarno-tehnički kontekst; ne prevoditi kao „ssmešan cilj“.

interglacials

hideously slow

- **prevod:** užasno sporo, teško i skupo za manipulaciju i nadzor u eksperimentima u epruveti
- **komentar:**

- *hideously slow* → „užasno sporo“, prenosi frustrirajuću sporu prirodu eksperimenata; ne prevoditi kao „grozno“.

however it had come to be there

prevod: bez obzira kako je dospela tamo

komentar:

literarno-tehnički izraz; ne prevoditi doslovno kao „međutim to je bilo tamo

human hands

- **prevod:** ljudske ruke / ljudska intervencija
- **komentar:** označava eksperimentalnu intervenciju; ne doslovno „ruke ljudi“.

inextricably entwined

- **prevod:** neraskidivo isprepleteno
- **komentar:** tehničko-literarni opis veze fenomena; preneti složenost.

. inevitably self-defeating

- **prevod:** neizbežno samoponištavajuće
- **komentar:** matematičko-logički izraz; ne prevoditi kao „neizbežno neuspešno“.

lambert, second from the sun

interglacials

- **prevod:** periodi između ledenih doba
- **komentar:**
 - **geološki termin;** označava tople periode između ledenih doba.

- **prevod:** lambert, druga planeta od sunca
- **komentar:** astronomija; zadržati redosled.

life's bridge from sea to land

- **prevod:** evolucionni most života od mora ka kopnu
- **komentar:** opis tranzicije u evoluciji; „bridge“ simbolično.

macroscopic view

- **prevod:** makroskopski pogled / pregled

- **komentar:** prikaz velikog sistema; ne prevoditi kao „veliki pogled“.

molecular biology

- **prevod:** molekularna biologija
- **komentar:** tehnički termin; precizno preneti.

molecular systems / self-replicating molecular systems

- **prevod:** molekularni sistemi / samoreplicirajući molekularni sistemi
- **komentar:** bitan tehnički termin u simulacijama Autoverza.

poise

1. the Autoverse rules were poised on the border between two radically different levels of algorithmic complexity

prevod: pravila Autoverza su bila postavljena na granici između dva radikalno različita nivoa algoritamske složenosti

komentar:

poised on the border → „postavljena na granici“ je precizan i slikovit prevod; ne koristiti samo „na granici“ jer gubi nijansu balansiranja ili stanja „gotovosti za prelazak“.

algorithmic complexity → „algoritamska složenost“; tehnički termin, označava meru složenosti zadatka u računarskoj nauci

primitive life

- **prevod:** primitivni život
- **komentar:** zadržati naučni kontekst; ne metaforički.

presence or absence of gravity

- **prevod:** prisustvo ili odsustvo gravitacije
- **komentar:** fizikalni koncept; preneti precizno.

render it self-sufficient

- **prevod:** učiniti ga samoodrživim
- **komentar:** važno za funkcionalnu nezavisnost organizma u simulaciji.

. roots of both phenomena

- **prevod:** koreni oba fenomena
- **komentar:** opis uzročno-posledične veze; ne prevoditi doslovno bez konteksta.

seed organism

- **prevod:** matični organizam / inicijalni organizam
- **komentar:** početni entitet u simulaciji; precizno preneti.

self-replicating machines

- **prevod:** samoreplicirajuće mašine
- **komentar:** tehnički izraz; ne metaforički

side-track

A. lamberti had permanently side-tracked him

- **prevod:** A. lamberti ga je trajno skrenula s pravog puta / trajno omela
- **komentar:**
 - *side-tracked* → figurativno „skrenuti s puta / od cilja“; prenosi frustraciju istraživača.
 - *permanently* → „trajno“, naglašava dugoročnu posledicu.

simple automaton rules

- **prevod:** jednostavna automatska pravila
- **komentar:** IT / simulacijski termin; pravilno preneti značenje.

simple chemical mixtures

- **prevod:** jednostavne hemijske mešavine
- **komentar:** važno u kontekstu simulacija.

terrestrial evolution

- **prevod:** evolucija kopnenih organizama
- **komentar:**

- *terrestrial evolution* → „kopnena evolucija“; ne prevoditi kao „zemaljska evolucija“ jer zvuči neformalno.

. tidal pools

- **prevod:** plitka plimna bara / plimni bazeni
- **komentar:**
 - tehnički termin iz biologije i ekologije; označava male bazene vode formirane plimom.

twelve-year project

- **prevod:** dvanaestogodišnji projekat
- **komentar:** opis trajanja; ne prevoditi doslovno „projekat od dvanaest godina“.

waiting to see what kind of environments were available

- **prevod:** čekala je da vidi koje vrste sredina su dostupne
 - **komentar:** opis planiranja eksperimenta; ne doslovno „čekala da vidi okolinu“.
-